

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.137/2015/7.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Mészáros Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Szegedi Törvényszéken 6.G.40.201/2013. számon indult és a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.239/2014/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 317.500 (háromszáztizenhétézer-ötszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 2.880.100 (kétmillió-nyolcszáznyolcvan-ezeregyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes mezőgazdasági őstermelő, aki gazdasági tevékenységéhez szükséges mezőgazdasági haszongépek megvásárlásához szükséges pénzösszeg előteremtése céljából az alperes jogelődjével (a továbbiakban: alperes) 2008. február 6-án svájci frank alapú kölcsönszerződéseket kötött. A szerződések alapján, összesen 28.880 800 Ft kölcsönösszeghez jutott, amelyet az alperes közvetlenül átutalt a gépek eladója részére.

Az egyedi szerződések 2. pontja azt tartalmazta, hogy a kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdésekben a szerződés

elválaszthatatlan részét képező Gép hit UZLSZHITGEP 2 20070709 számú üzletszabályzatban (a továbbiakban: Üzletszabályzat) foglaltak az irányadók. A 3. pont szerint az említett Üzletszabályzatban írtakat a felperes megismerte, megértette, aláírásával magára nézve kötelezőnek tartja, illetve annak egy példányát át is vette. A 6. pont értelmében a hitelminősítési díj: 0 Ft. A felek által kötött szerződések 7. pontja rögzítette a THM mértékét, a 8. pontja a svájci frankot mint mértékadó devizanemet. A 9. pontban hivatkozott, a szerződésekhez elválaszthatatlanul hozzátartozó 1.számú melléklet pedig tartalmazta a teljes futamidőre eső, Ft-ban meghatározott törlesztőrészleteket, az esedékességük időpontjára lebontva. Az Üzletszabályzat I.13. pontja a törlesztőrészlet fogalmát az esedékes tőke- és a kamattörlesztés együttes összegeként jelölte meg. A I.15. c) pont a felek által kikötött mértékadó devizanemre, mértékadó kamatlábként a LIBOR-t rendelte alkalmazni. A I.17. pont az árfolyamot a Takarékbank Rt.-nek a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyammal megegyezően határozta meg. A I.18. pont a mértékadó árfolyamról, a I.19. pont az árfolyamváltozásról (helytelen szóhasználatl kamatváltozásról) rendelkezett. A III.5. pont a kamatszámításához egy képletet is rendelt.

A felperes keresetében a perbeli kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását kérte. Arra hivatkozott, hogy azok, nem tartalmaznak rendelkezéseket az ügyleti kamatra, illetve az árfolyamrésre mint költségre vonatkozóan, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (2) bekezdésében előírtak ellenére, és ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése értelmében semmisek. Előadta azt is, hogy a támadott szerződések mértékadó devizanemre vonatkozó kikötése ugyancsak semmis, hiszen mind a kölcsön folyósítása, mind annak visszafizetése Ft-ban történt, illetve történik.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, a Hpt. 210. § (2) bekezdése nem írja elő, hogy az ügyleti kamatot számszerűen kell meghatározni. Az Üzletszabályzat általa hivatkozott rendelkezései alapján azonban azt kiszámíthatónak - erre tekintettel egyértelműen meghatározottnak - tartotta. Hivatkozott arra is, hogy a devizában elszámolt, forintban folyósított és visszafizetett kölcsön miatt felmerült, ún. árfolyamrés nem minősül költségnek. Vitatta azt is, hogy a Hpt. 210. § (2) bekezdésének megsértése a semmisség jogkövetkezményével jár.

Az elsőfokú bíróság helyt adott a keresetnek, és megállapította a perbeli kölcsönszerződések semmisségét. Azokat értelmezve ugyanis úgy ítélte, a szerződő felek nem határozták meg az ügyleti kamatot.

A Hpt. 210. § (2) bekezdése és a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján, ez okból megállapított semmisségre tekintettel, a további érvénytelenségi okokat nem vizsgálta. Ismertette a devizaalapú kölcsönszerződés lényegét, rögzítette, hogy a perbeli szerződések mértékadó devizanemre vonatkozó kikötése nem tisztességtelen.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Kifejtette: az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytelen jogkövetkeztetést vont le. Utalt arra, hogy a perbeli szerződések bankkölcsön folyósítására irányultak. A Ptk. 523. § (2) bekezdése és a Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében, azok létrejöttéhez a feleknek a fizetendő kamatról meg kellett állapodniuk. Ennek hiánya azonban nem érvénytelenséget, hanem a megállapodások létre nem jöttét eredményezte volna.

Az ítélet tábla szükségesnek tartotta azt is rögzíteni, hogy a peres felek szerződéseit nem minősültek a Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói, illetve a megkötésük idején hatályos Hpt. 2. számú mellékletének III.5. pontjában írt fogyasztási szerződésnek sem.

Hangsúlyozta, a szerződő felek a gazdasági, üzleti élet professzionális résztvevői. Elvárható tőlük, hogy kellő megfontoltsággal járjanak el szerződéskötéseik alkalmával, mérjék fel, mérlegeljék a kockázatokat, végezzenek gazdasági számításokat. Az igényelt szolgáltatásokat vessék össze az őket terhelő ellenszolgáltatással, szükség esetén a szerződési ajánlat elfogadása előtt kérjék ki szakember véleményét.

Az ítélet tábla mindezek tükrében vizsgálva a perbeli szerződéseket, illetve az azok elválaszthatatlan részét képező Üzletszabályzatot, úgy ítélte, hogy ez utóbbi III.5., I.15.c., I.16. pontjai alapján - középszintű matematikai tudással - az ügyleti kamat kiszámítható, így azt meghatározottnak kell tekinteni. Véleménye az volt, a Hpt. 210. § (2) bekezdéséből nem következik, hogy a kamat csak akkor minősül egyértelműen meghatározottnak, ha azt a felek a szerződésben számszerűen, vagy %-ban kifejezve rögzítik.

A másodfokú bíróság kifejtette azt is, a Kúria 2/2014. (VI.16.) Polgári jogegységi határozatának a fogyasztói szerződésekben alkalmazott árfolyamrés tisztességtelenségére vonatkozó megállapításai irányadók a perbeli nem fogyasztói szerződésekre is. Nem tartotta ezért jogszabályba ütközőnek, a jogszerűen nem érvényesíthető, egy nem nyújtott szolgáltatáshoz kapcsolódó árfolyamrés mint költség szerződésben való feltüntetésének hiányát. Az ítélet tábla a mértékadó devizanemre vonatkozó kikötés érvényességével kapcsolatosan kifejtett elsőfokú bírósági állásponttal - az elsőfokú ítélet e körben rögzített indokaira utalással, figyelemmel a Kúria 6/2013. (XII.16.) Polgári jogegységi határozat 2. pontjában írtakra is - egyetértett.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon

kívül helyezését, elsődlegesen az első fokú ítélet helyben hagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.

Előadta, a másodfokú bíróság határozata a Hpt. 210. § (2) bekezdését sérti, mert tévesen tartalmazza azt, hogy a perbeli szerződésekben egyértelműen meghatározásra került az ügyleti kamat. Vitatta, hogy a kamatfelár ismeretének hiányában az ügyleti kamat kiszámítható lenne az Üzletszabályzatban foglaltak alapján. Állította, kizárólag a referencia kamat határozható meg a másodfokú bíróság által megjelölt rendelkezések alkalmazásával, az induló ügyleti kamat azonban nem. Véleménye szerint, mindebből következően a jogerős ítélet sérti a Ptk. 205. § (2) bekezdésében, illetve a Ptk. 523. § (2) bekezdésében foglaltakat is, mert kamatkikötés hiányában a másodfokú bíróságnak meg kellett volna állapítania, hogy a perbeli szerződések nem jöttek létre.

A felperes szerint a másodfokú határozat azért is jogszabálysértő, mert a bíróságnak a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján fel kellett volna derítenie a teljes tényállást - az e körbe eső kamat felár mértékét - annak érdekében, hogy az általa egyszerűnek minősített matematikai képlet alkalmazásával az ügyleti kamat valóban meghatározhatóvá váljék. A felperes ennek hiánya miatt a Pp. 221. § (1) bekezdésében rögzített, a bíróságot terhelő indokolási kötelezettség megsértését is állította.

A felperes hivatkozott arra is, hogy ugyancsak a megelőzően említett eljárási szabályokat sérti az árfolyamrés tekintetében hiányos tényállás. Utalt a Kúriának a kereset benyújtásakor még hatályban volt EBH2013.10. számú elvi határozatára, amely az árfolyamrészt költségnek minősítette, és annak szerződésben történő feltüntetésének hiányához a semmisség jogkövetkezményét fűzte. A felperesi álláspont szerint, a keresetet az említett elvi határozat, és nem az azt fenn nem tartó 2/2014. (VI.16.) számú Polgári jogegységi határozat alapján kellett volna elbírálni. A felperes állította azt is, a Pp. 3. § (1), (2) és (3) bekezdését megsértve, az árfolyamrés hiánya miatti kereseti kérelmén túlterjeszkedve foglalt állást e körben a másodfokú bíróság.

A felperes a pertárgy értékre, az eljárás során kifejtett ügyvédi munkára tekintettel túlzottnak tartotta az alperes javára megállapított perköltséget is, annak mérséklését kérte.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

A felperes állításával szemben, az eljáró bíróságok a jogvita eldöntéséhez szükséges tényállást - a bizonyítékokat a maguk

összességében mérlegelve, a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint - feltárták. Az abból levont, részben eltérő jogi következtetésük a perbeli egyedi szerződésekben és az azokhoz tartozó mellékletekben, az Üzletszabályzatban foglaltak eltérő értelmezéséből eredt.

A később kifejtettek alapján a Kúria úgy ítélte, a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének is maradéktalanul, a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően eleget tett, és a Pp. 3. § (1)-(3) bekezdésében írtakat sem sértette meg. Tévesen állította a felperes, hogy az ítéletábra a kereset egy részét nem a felperesi kérelemnek megfelelően, annak tartalma szerint bírálta el, hanem azon túlterjeszkedett.

A peres felek között nem volt vitatott, közöttük nem fogyasztási, illetve nem fogyasztói szerződések jöttek létre. A szerződésekre a Hpt. 210. § (2) bekezdésében írtak irányadóak voltak, miszerint: „a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is”.

A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a felperes alaptalanul állította, hogy az ügyleti kamat nem került egyértelműen meghatározásra a perbeli megállapodások megkötésekor. Jogszabály erre vonatkozó, kifejezett rendelkezése hiányában ugyanis a kamatot akkor is meghatározottnak kell tekinteni, ha az ugyan nem %-os mértékben kerül feltüntetésre, de az egyedi szerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező mellékletekben foglaltak alapján a kamatmérték megállapítható, az általános szerződési feltételekben írtak szerint kiszámítható.

A Kúria a becsatolt okiratokból megállapította, hogy a perbeli szerződések, illetve azok melléklete az induló kamatot abszolút számmal meghatározva tartalmazta. Ez változhatott a referencia kamat, illetve a refinanszírozási feltételek változása [I.15. d) pont] esetén. Az induló ügyleti kamat abszolút számmal történt meghatározása, illetve az Üzletszabályzat kamatváltozásra vonatkozó képlete mellett, az alperest nem terhelte az a kötelezettség, hogy a referencia kamaton túl, tételesen rögzítse a kamatfelárat is. A perbeli jogvita eldöntése során ezért a kamatfelár mértéke tekintetében a tényállás feltárása az eljáró bíróságokat nem terhelte. A másodfokú bíróság helyesen foglalt állást, hogy a kamat a Hpt. 210. § (2) bekezdésében előírt módon rögzítést nyert.

A perbeli szerződésekhez tartozó Üzletszabályzat I.18. pontja és a I.19. pontja alapján a Kúria megállapította azt is, hogy a kölcsön folyósításakor vételi árfolyam, a kölcsön részleteinek visszafizetésekor eladási árfolyam alkalmazását kötötték ki a felek. A Hpt. 210. § (2) bekezdésében írtak ezért e körben is

teljesültek. Utal arra is a Kúria, a 2/2014. PJE határozat 3. pontja által fenn nem tartott EBH2013.10. számú elvi határozatát fogyasztási kölcsönszerződéssel kapcsolatos jogvitában, a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásával hozta. A jelen pernek, a korábban írtak szerint nem fogyasztási és nem fogyasztói kölcsönszerződések a tárgyai. Ezen túlmenően azonban a hivatkozott ítélet szerinti tényállással jelen ügy nem azonos, hiszen az irányadó árfolyamot nem az alperes, hanem tőle független jogi személy állapítja meg, így az ott kifejtettek a PJE határozatban foglaltaktól függetlenül sem lennének irányadóak.

A Kúria a felperest terhelő elsőfokú és másodfokú perköltség megállapítását sem tartotta jogszabálysértőnek. A 28.880.800 Ft-os pertárgyértékre tekintettel, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján általános forgalmi adóval növelt összegben az alperes elsőfokú munkadíjaként 1.354.358 Ft felszámításával szemben a másodfokú bíróság 1.000.000 Ft-ot állapított meg, élve az IM rendelet 3. § (6) bekezdésében biztosított mérlegelési jogával. A másodfokú eljárás költségeként a fenti összeg felét ítélte meg a jogi képvisellel felmerült kiadásként, az IM rendelet 3. § (5) bekezdése értelmében, amihez a Pp. 86. § (3) bekezdése alapján hozzá kellett számítani az alperes által lerótt fellebbezési eljárási illeték összegét is. A másodfokú ítélet által megállapított első- és másodfokú perköltség tehát túlzottnak, a felülvizsgálati eljárás keretei között tovább mérsékelhetőnek nem tekinthető.

A Kúria mindezekre tekintettel az anyagi és eljárási jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2015. október 6.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró